

Nr 113

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om naturvård

Föredragen för Republikens President den 4 september 2020

Utfärdad i Mariehamn den 19 november 2020

I enlighet med lagtingets beslut¹
ändras 19 § landskapslagen (1998:82) om naturvård samt

fogas till lagens 1 § ett nytt 3 mom., till 3 § ett nytt 2 mom., till 41 § sådan den lyder i landskapslagarna 2011/43 och 2013/109 ett nytt 3 mom. samt till lagen nya 19a–19e §§ samt nya 41a och 42b §§ som följer²:

1 §

Lagens syfte

Denna lag syftar även till att komplettera bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (*EU-förordningen om invasiva främmande arter*).

3 §

Definitioner

Definitioner av främmande art, invasiv främmande art, utrotning och inneslutning finns i artikel 3 i EU-förordningen om invasiva främmande arter. Vidare avses i denna lag med

1) **invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen** en art som ingår i den förteckning över invasiva främmande arter av unionsbetydelse som avses i artikel 4.1 i EU-förordningen om invasiva främmande arter,

2) **invasiv främmande art av betydelse för landskapet** en art som inte ingår i unionsförteckningen och som på grundval av tillgängliga vetenskapliga belägg kan orsaka betydande skada för den biologiska mångfalden eller annan skada på vilda organismer eller medföra fara för människors hälsa eller egendom,

3) **aktör** en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt producerar, lagrar, på marknaden släpper ut, transporterar, förmedlar eller säljer eller på annat sätt överlåter produkter eller material med vilka en sådan invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en sådan invasiv främmande art av betydelse för landskapet som anges i landskapsförordning med stöd av 19a §, utifrån allmänt tillgänglig information sannolikt kan spridas ut i miljön.

19 §

Förbud mot att släppa ut främmande arter i miljön

En främmande art får inte hållas, födas upp eller odlas, planteras, sås eller på annat motsvarande sätt behandlas så att den kan komma ut i miljön.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte

1) plantering av växtplantor eller sådd av växtfrön på gårdsområden, åkrar eller bebyggda områden, om det inte finns någon risk för att arten sprider sig utanför planterings- eller såddområdet,

¹ LF nr 8/2019-2020

SMU bet. nr 6/2019-2020

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1143/2014, EUT nr L 317, 4.11.2014, s. 35

2) plantering av trädplantor, sticklingar eller sådd av trädfrön av främmande art i skogsbruksområden med tillstånd av landskapsregeringen eller i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1998:83) om skogsvård eller med stöd av bestämmelser utfärdade med stöd av landskapslagen om skogsvård,

3) utsättande i frihet av vilt och viltbestånd av främmande ursprung med tillstånd av landskapsregeringen,

4) utplantering av främmande fiskarter med tillstånd av landskapsregeringen enligt 25 § i landskapslagen (1956:39) om fiske i landskapet Åland,

5) användning av makroorganismer som anses vara främmande arter för biologisk bekämpning eller pollinering när det är tillåtet med stöd av landskapslagen (2013:98) om tillämpning på Åland av lagen om skydd för växters sundhet.

Sådana i 2 mom. 2-4 punkterna avsedda tillstånd ska inte beviljas om landskapsregeringen bedömer att de däri angivna åtgärderna kan medföra skada på den biologiska mångfalden eller på de växt- och djurarter som utgör ett naturligt inslag i landskapets flora och fauna. I 40 § förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland (*förvaltningslagen*) finns bestämmelser om motivering av beslut. Den som ansöker om tillstånd ska i anslutning till ansökan inkomma med en utredning om vilka arter som den sökande avser att införa i landskapets miljö på i nämnda punkter föreskrivet sätt och vilka effekter på miljön och människors hälsa och säkerhet de bedöms medföra.

19a §

Invasiva främmande arter av betydelse för landskapet

Invasiva främmande arter av betydelse för landskapet får inte

- 1) släppas ut i miljön,
- 2) avsiktligt innehas, födas upp eller odlas, transporteras, släppas ut på marknaden, förmedlas eller säljas eller på annat sätt överlätas.

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de arter som är invasiva främmande arter av betydelse för landskapet eller om de artgrupper vars arter är invasiva främmande arter av betydelse för landskapet.

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om villkoren för att de förbud som avses i 1 mom. 2 punkten eller de skyldigheter som åvilar fastighetsägare och fastighetsinnehavare enligt 19b § eller aktörer enligt 19c § inte ska gälla

för en invasiv främmande art eller för användningen av den i visst syfte i hela landskapet eller i någon del av landskapet, om landskapsregeringen bedömer att en tillämpning av bestämmelserna om förbuden eller skyldigheterna ifråga inte kan anses motiverad för att minska en sådan i 3 § 2 mom. 2 punkten avsedd skada eller fara som arten orsakar.

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om att något av de förbud som avses i 1 mom. 2 punkten inte ska gälla för individer av en sådan i 1 mom. avsedd art som dessas innehavare har fått i sin besittning före ikraftträdandet av denna förordning under en i nämnda förordning fastställd övergångsperiod. En sådan övergångsperiod får inte sträcka sig längre än två år räknat från den tidpunkt då förordningen ifråga trätt i kraft. Om förbudet ifråga gäller en djurart, får det dock i landskapsförordningen föreskrivas att ägaren får hålla djuret i sin besittning tills djuret dör en naturlig död och det kan säkerställas att djuret inte kan föroka sig eller rymma.

19b §

Fastighetsägares eller fastighetsinnehavares omsorgsplikt

Om en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av betydelse för landskapet förekommer på en fastighet, ska fastighetens ägare eller innehavare se till att skäligen åtgärder vidtas för att utrota eller innesluta arten, om förekomst av den invasiva främmande arten eller spridning av den kan orsaka betydande skada för den biologiska mångfalden eller medföra fara för människors hälsa eller egendom.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte däggdjur eller fåglar.

Vid bedömning av om de åtgärder som avses i 1 mom. är skäligen ska hänsyn tas till vilka sedvanliga metoder som kan användas för utrotning eller inneslutning av den invasiva främmande arten, vilka kostnaderna för åtgärderna är och den nytta som kan fås med åtgärderna i förhållande till kostnaderna.

19c §

Aktörers omsorgsplikt

En aktör ska se till att det i produkter eller material som aktören producerar, lagrar, släpper ut på marknaden, transporterar, förmedlar, säljer eller på annat sätt överläter inte finns sådana invasiva främmande arter som ingår i unionsförteckningen eller invasiva främmande arter av betydelse för landskapet som med produkten eller materialet kan sprida sig utanför det område som aktören innehar.

Det som i 1 mom. föreskrivs om aktörens omsorgsplikt gäller inte lagring eller transport av produkter eller material för någon annans räkning.

19d §

Allmän styrning och särskilda förvaltningsuppgifter

Landskapsregeringen utövar tillsyn över efterlevnaden av EU-förordningen om invasiva främmande arter samt efterlevnaden av bestämmelserna som hänför sig till invasiva främmande arter i denna lag och i landskapsförordning som utfärdats med stöd därav, om inte något annat föreskrivs nedan i denna paragraf.

Landskapsregeringen fattar beslut om genomförande av snabba utrotningsåtgärder i enlighet med artiklarna 17 och 18 i EU-förordningen om invasiva främmande arter.

Landskapsregeringen är den i artiklarna 8 och 9 i EU-förordningen om invasiva främmande arter behöriga tillståndsmyndigheten och ansvarar för tillsynen över de verksamhetsställen som avses i de i dessa artiklar angivna tillstånden. Landskapsregeringen får hos Europeiska kommissionen ansöka om godkännande enligt artikel 9 i EU-förordningen om invasiva främmande arter. Landskapsregeringen kan även återkalla ett tillstånd som beviljats med stöd av artikel 8 eller 9 i EU-förordningen om invasiva främmande arter, om det på ett väsentligt sätt har brutits mot villkoren i tillståndet och verksamheten inte har gjorts förenlig med tillståndet inom en skälig tidsfrist som sätts ut av landskapsregeringen. Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om innehållet i de ansökningar som avses i artikel 8.4 i EU-förordningen om invasiva främmande arter och om de för tillståndsprovningen behövliga utredningarna som ska bifogas till ansökningen, de tillståndsvillkor som ska meddelas i enlighet med artiklarna 8 och 9 i EU-förordningen om invasiva främmande arter samt om förfarandet vid återkallande av med stöd av artikel 8 eller 9 i EU-förordningen om invasiva främmande arter beviljade tillstånd.

Landskapsregeringen ska utarbeta och godkänna en handlingsplan i enlighet med artikel 13 och en plan för hanteringsåtgärder i enlighet med artikel 19 i EU-förordningen om invasiva främmande arter. När planerna utarbetas ska de myndigheter och intressegrupper vilka berörs av planerna ges tillfälle att avge utlåtande över utkast till planerna. Utkasten ifråga ska publiceras i det allmänna datanätet och allmänheten ska i tillräckligt god tid innan planerna godkänns ges tillfälle att framföra sina åsikter om planerna. Information om en

godkänd plan och om hur de framförda åsikterna har blivit beaktade ska ges i det allmänna datanätet.

Tullen utövar i enlighet med vad som föreskrivs särskilt tillsyn över i artikel 15 i EU-förordningen om invasiva främmande arter avsedd import.

19e §

Landskapsregeringens rätt att få uppgifter och utföra inspektioner

Landskapsregeringen eller en tjänsteman eller en tjänsteinnehavare som landskapsregeringen förordnat har rätt att för utförandet av sina uppgifter

- 1) röra sig på någon annans område,
- 2) få tillträde till en plats där det bedrivs sådan verksamhet som kräver tillstånd enligt artikel 8 eller 9 i EU-förordningen om invasiva främmande arter eller som avses i 19a § 1 mom. 2 punkten,

- 3) utföra inspektioner, undersökningar och mätningar samt ta prover.

Vid inspektioner ska bestämmelserna i 34 § i förvaltningslagen iakttas.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte utrymmen som används för boende av permanent natur.

41 §

Naturvårdsbrott

Inom landskapets behörighet döms för naturvårdsbrott den som på ett i 48 kap. 5 § 3 punkten i strafflagen (FFS 39/1889) angivet sätt handlar i strid med rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem, i enlighet med vad som enligt den bestämmelsen i strafflagen föreskrivs om straffansvar och straff för sådana överträdelser.

41a §

Otillåten hantering av en invasiv främmande art

Den som uppsåtligen i strid med artikel 7 i EU-förordningen om invasiva främmande arter eller i strid med 19a § 1 mom. 2 punkten eller i strid med ett tillstånd som beviljats med stöd av artikel 8 eller 9 i EU-förordningen om invasiva främmande arter

- 1) innehar, föder upp, odlar, säljer eller på något annat sätt överlåter,
- 2) för egen räkning använder, transporterar eller för transport överlämnar, eller
- 3) på marknaden släpper ut, en invasiv främmande art som ingår i uni-

onsförteckningen eller en invasiv främmande art av betydelse för landskapet ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *otillåten hantering av en invasiv främmande art* dömas till böter.

Om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag ska för *otillåten hantering av en invasiv främmande art* också dömas den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med artikel 7 i EU-förordningen om invasiva främmande arter eller i strid med 19 § 1 mom. eller 19a § 1 mom. 1 punkten i miljön släpper ut en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av betydelse för landskapet eller en främmande art som avses i 19 § 1 mom.

Den som bryter mot ett med vite förenat förbud eller föreläggande som har meddelats med stöd av 42b § kan lämnas obestraftad för samma gärning, om vitet har dömts ut genom ett lagakraftvunnet beslut.

Inom landskapets behörighet tillämpas även bestämmelserna om straff för regleringsbrott i 46 kap. 1-3 §§ i strafflagen (FFS 39/1889), bestämmelserna om straff för smuggling i 46 kap. 4 och 5 §§ i strafflagen samt bestämmelserna om straff för olaga befattningstagande med infört gods i 46 kap. 6 och 6 a §§ i strafflagen på otillåten hantering av en invasiv främmande art.

42b §

Förbud och förelägganden vid överträdelser och försummelser som hänför sig till invasiva främmande arter

Landskapsregeringen kan

1) förbjuda den som i strid med artikel 7.1 i EU-förordningen om invasiva främmande arter eller i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats eller förelägganden som meddelats med stöd av den, innehar, föder upp el-

ler odlar, transporterar, på marknaden släpper ut, förmedlar eller säljer eller på annat sätt överlåter en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av betydelse för landskapet, från att fortsätta eller upprepa det förfarande som strider mot bestämmelserna,

2) förelägga den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i miljön släpper ut en invasiv främmande art som ingår i unionsförteckningen eller en invasiv främmande art av betydelse för landskapet att utrota förekomsten av den art som kommit ut i miljön,

3) förelägga den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbudet enligt 19 § 1 mom. mot att släppa ut främmande arter i miljön att utrota förekomsten av den art som till följd av överträdelsen har kommit ut i miljön,

4) förelägga en fastighetsägare eller en fastighetsinnehavare att fullgöra sin skyldighet enligt 19b §,

5) förelägga en aktör att fullgöra sin skyldighet enligt 19c §.

Landskapsregeringen ska när ett sådant i 1 mom. 2 eller 3 punkten avsett föreläggande meddelas även bestämma på vilket sätt en däggdjurs- eller fågelart som betraktas som främmande art eller invasiv främmande art ska utrotas.

Landskapsregeringen ska, om det inte är uppenbart onödigt, förena ett förbud eller ett föreläggande som den har meddelat med stöd av 1 mom. med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Mariehamn den 19 november 2020

VERONICA THÖRNROOS
lantråd

Alfons Röblom
föredragande minister